

Profesor Szczepan Aleksander Pieniążek
wielki naukowiec, wspaniały nauczyciel,
organizator i wieloletni dyrektor
Instytutu Sadownictwa i Kwaciarstwa w Skierniewicach,
twórca nowoczesnego polskiego sadownictwa

Prof. dr Szczepan Aleksander Pieniążek urodził się 27 grudnia 1913 roku w miejscowości Słup, powiat Garwolin, w rodzinie wiejskiej. Po ukończeniu szkoły podstawowej otrzymał gruntowne wykształcenie w Wyższym Gimnazjum w Siedlcach, a następnie w Seminarium Duchownym w Janowie Podlaskim. W 1933 roku rozpoczął studia wyższe na Uniwersytecie Warszawskim na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym ze specjalizacją botaniki, które ukończył ze stopniem magistra filozofii. We wrześniu 1938 r. uzyskał stypendium rządowe z Funduszu Kultury Narodowej na podjęcie studiów pomologicznych w USA, na Uniwersytecie Cornella, w miejscowości Ithaca, stan Nowy York. Tutaj mgr S. A. Pieniążek rozpoczął studia doktoranckie z zakresu przechowywania jabłek pod kierunkiem znanego w USA profesora dr R.M. Smock`a. Dr Smock wspólnie z dr Kidd'em z Uniwersytetu Oxfordzkiego w Anglii, rozwijali badania nad fizjologią owoców po zbiorze i właśnie w tym czasie podjęli pionierską pracę nad przechowywaniem jabłek w zmienionej atmosferze zawierającej 10 % dwutlenku węgla i 11 % tlenu. Po latach metoda ta spowodowała rewolucję w przechowywalnictwie owoców, wydłużając okres przechowywania jabłek z 6 do 12 miesięcy. Dr Smock zaangażował mgr. Pieniążka do badań nad transpiracją jabłek, stwarzając Mu w ten sposób temat pracy doktorskiej. Tytuł doktora filozofii uzyskał mgr Pieniążek w 1942 roku. Jego praca doktorska pt. „Transpiracja jabłek w chłodni” została opublikowana w 1942 roku w rocznikach Uniwersytetu Cornella. Stypendium przyznane było na 3 lata pobytu, toteż po uzyskaniu stopnia doktora dr Pieniążek planował powrót do kraju. Niestety II wojna światowa uniemożliwiła powrót. Po uzyskaniu doktoratu Profesor podjął więc pracę w Katedrze Ogrodnictwa na Uniwersytecie Stanowym Rhode Island, Kingston R. I., gdzie został mianowany asystentem profesora, co było odpowiednikiem docenta w Europie.

Profesor wrócił do kraju z żoną, którą tam poślubił, i córką w 1946 roku, pierwszym statkiem jaki odpłynął po wojnie do Gdyni. Po powrocie objął, jako profesor nadzwyczajny, kierownictwo Katedry Sadownictwa w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Po kilku latach pracy, w 1954 roku, otrzymał tytuł naukowy profesora zwyczajnego. Katedrą Sadownictwa kierował do roku 1968, kiedy to zrezygnował z pracy na SGGW, aby całkowicie poświęcić się Instytutowi Sadownictwa.

W latach 1950–1951 Ministerstwo Rolnictwa postanowiło poddać reorganizacji Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach (PINGW) i utworzyć kilka mniejszych instytutów, w tym Instytut Sadownictwa w Skierniewicach. Zadanie to powierzono prof. Pieniążkowi. Wybór Skierniewic nie był przypadkowy, ponieważ od 1919 roku SGGW posiadało tutaj majątek ziemski o powierzchni 270 ha, pałac należący dawniej do Arcybiskupów Gnieźnieńskich i osadę pałacową (gospodarczą). Od roku 1927 istniał w Skierniewicach Sad Pomologiczny kierowany przez prof. Włodzimierza Goriaczkowskiego. Instytut Sadownictwa powołano do życia 24 stycznia 1951 roku, a profesor Szczepan Pieniążek został mianowany jego dyrektorem.

Wracając do kraju prof. Pieniążek postawił sobie kilka zadań do realizacji, aby upodobnić nasze sadownictwo do znacznie bardziej nowoczesnego sadownictwa amerykańskiego. Było to: ograniczenie liczby uprawianych odmian i wprowadzenie do uprawy odmian amerykańskich wytrzymałych na mroź i rodzących owoce o dużej wartości handlowej, usunięcie z sadów upraw współrzędnych (zboża i okopowe), wymiana drzew

wysokopiennych na niskopiennie, owocujące wcześniej i łatwiejsze do pielęgnacji, ograniczenie zjawiska przemiennego owocowania, które powodowało, że w jednym roku zbieraliśmy 600 tys. ton owoców, a w następnym poniżej 300 tys.

Profesor realizował te zadania pracując na SGGW, lecz dopiero utworzenie Instytutu umożliwiło rozwój badań i szeroką działalność wśród sadowników. Bardzo pomocne w szerzeniu wiedzy sadowniczej stały się terenowe zakłady doświadczalne: Górna Niwa k. Puław, Sinołęka k. Siedlec, Nowa Wieś k. Warki, Brzezna k. Nowego Sącza i Centralny Sad Doświadczalny Dąbrowice k. Skierniewic. Na początku istnienia Instytutu kadra naukowa składała się z 17 pracowników zatrudnionych w Skierniewicach i 45 inżynierów i magistrów zatrudnionych w terenowych zakładach doświadczalnych.

Już przed utworzeniem Instytutu Sadownictwa założono pod kierunkiem prof. Pieniążka kwatery doświadczalne w Skierniewicach, Nowej Wsi i Sinołęce w celu oceny wartości i przydatności do uprawy nowych odmian jabłoni pochodzących z USA: McIntosh, Lobo, Spartan, Cortland, Starking, Idared, Bancroft i wielu innych. Nowe odmiany sadzono lub, aby przyspieszyć owocowanie drzew, przeszczepiano stare odmiany na nowe. Założono również doświadczenia z oceną wartości nowych odmian gruszy, śliwy, truskawki i maliny. Wyniki tych badań zostały opublikowane na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych. Zima w roku 1963 była niezwykle mroźna, co spowodowało, że wiele starych odmian pochodzących z Europy Zachodniej, mało wytrzymałych na mróz – wymarzło. Wśród nowych odmian jabłoni z USA, aż pięć wymienionych powyżej okazały się wytrzymałymi na mróz i o dużej wartości handlowej owoców. Weszły one do masowej produkcji sadowniczej na okres 30 lat. Jedną z tych odmian – Idared – o nadzwyczajnej plenności i wartości handlowej, jest nadal główną odmianą w naszych sadach, zbieraną corocznie w ilości około 300 tysięcy ton owoców. Te korzystne zmiany w doborze jabłoni zawdzięczamy głównie prof. Pieniążkowi. Wyniki badań wartości odmian obejmują 10 publikacji naukowych wykonanych pod kierunkiem prof. Pieniążka.

Profesor Pieniążek był pierwszym w krajach Europy Wschodniej, który podjął szeroko zakrojone badania nad zjawiskiem przemiennego owocowania jabłoni, czyli owocowania drzew co drugi rok. Pod Jego kierunkiem prowadzone były badania podstawowe nad fizjologią zawiązywania się pąków kwiatowych, kwitnienia i owocowania. Wyniki tych badań stworzyły podstawy do doboru odmian ze skłonnością do corocznego owocowania i wprowadzenia zabiegów regulujących owocowanie, jak odpowiednie cięcie drzew i przeredzanie zawiązków owocowych. Na wzór amerykański wprowadzono w Polsce, już pod koniec lat pięćdziesiątych, chemiczne przeredzanie zawiązków owocowych solą potasową kwasu naftylooctowego, co spowodowało bardziej regularne owocowanie jabłoni i poprawiło jakość owoców. Pod kierunkiem Profesora opublikowano 7 publikacji naukowych na ten temat i dziesiątki artykułów popularyzujących zabiegi regulujące owocowanie.

Olbrzymią bolączką polskiego, powojennego sadownictwa, była uprawa drzew z wysokim pniem wraz z roślinami współrzędnymi, jak zboża, ziemniaki, rośliny pastewne, pastwiska pod drzewami. Drzewa z wysokim pniem były konieczne w sadach, aby pod drzewami mógł swobodnie pracować sprzężaj konny z odpowiednimi narzędziami rolniczymi. Wyprowadzanie wysokich pni opóźniało owocowanie drzew o kilka lat, a w mroźne zimy pnie nagrzewane przez słońce w dzień ulegały zgorzeli mrozowej nocą. Obniżenie wysokości pni drzew do 0,5 m i likwidacja upraw współrzędnych były najtrudniejszymi zadaniami jakie prof. Pieniążek musiał rozwiązać. W celu przekonania sadowników do drzew niskopiennych założono w każdym zakładzie doświadczalnym odpowiednie kwatery demonstracyjne. Nie trudno było wykazać, że drzewa niskopiennie owocują wcześniej i obficie niż wysokopiennie, oraz że zrywanie owoców jest o wiele łatwiejsze. Znacznie trudniejszym problemem było

przekonać sadowników do rezygnacji z upraw współrzędnych, które były konieczne również ze względów politycznych. Przez 25 lat po wojnie sadownicy, podobnie jak rolnicy, musieli odprowadzać dla państwa tak zwane obowiązkowe dostawy w postaci zboża, ziemniaków, mleka i żywca. Zaniechanie upraw rolnych powodowało określone kłopoty z obowiązkowymi dostawami. Prof. Pieniążek założył kilka doświadczeń z różnymi systemami pielęgnacji gleby w sadach, które po kilku latach wykazały, że w rzędach drzew, pod koronami, można utrzymywać wąskie pasy murawy często koszonej, a w międzyrzędziach uprawiać rośliny rolnicze rozwijające się przede wszystkim w drugiej połowie lata, kiedy zapotrzebowanie drzew na wodę i pokarmy jest mniejsze niż na początku lata. Przy tym systemie uprawy gleby, niskie pnie nie były przeszkodą dla sprzężaju konnego, a później dla ciągników. Ten system pielęgnacji gleby przetrwał do lat siedemdziesiątych. Pojawienie się herbicydów na rynku umożliwiło wprowadzenie czarnego ugoru herbicydowego pod drzewami i pasów murawy między rzędami drzew. Profesor Pieniążek wraz ze swoimi współpracownikami opublikował 6 prac naukowych na temat sposobów pielęgnacji gleby i jej wpływu na wzrost, owocowanie, jakość owoców, zmiany fizyczne i chemiczne zachodzące w glebie.

Od początku istnienia Instytutu prof. Pieniążek patronował hodowli i selekcji nowych odmian, oraz podkładek dla drzew owocowych, lecz hodowla rozwinęła się z wielkim rozmachem, pod Jego kierunkiem, poczynając od lat siedemdziesiątych. Na początku szczególnie duże osiągnięcia zanotowano w hodowli podkładek pod jabłonie, o czym sygnalizują dwie publikacje Pieniążka i jego współpracowników z roku 1976. Wyhodowane w Polsce podkładowki skarłające pod jabłonie, oznaczone symbolami P 22 (superkarłowa), P 16 (bardzo karłowa), P 14 (półkarłowa) i kilka innych stały się wkrótce znane w całym sadowniczym świecie. Prawie każdy instytut sadowniczy włączył je do swoich doświadczeń porównawczych, a w wielu krajach znalazły zastosowanie w praktyce. Od lat osiemdziesiątych hodowla w Instytucie w Skierniewicach zaczęła przynosić lawinowe rezultaty. Wyhodowano wiele bardzo cennych odmian. Jabłonie: Alwa i Ligoł. Brzoskwinie: Harnaś, Inka, Iskra. Morele: Somo. Porzeczki czarne: Tiben i Tisel. Maliny owocujące na pędach rocznych: Polana, Polka, Pokusa. Truskawki: Dukat, Kama, Real, Syriusz, Elkat. Wszystkim tym pracom patronował prof. Pieniążek.

Rośliny sadownicze są szczególnie narażone na uszkodzenia przez szkodniki i podatne na choroby grzybowe, wirusowe i bakteryjne z powodu trwałego przebywania na plantacji i dużej zawartości wody w owocach. Ochrona plantacji sadowniczych przed chorobami i szkodnikami odgrywa bardzo dużą rolę. Na plantacji bez ochrony przepada 1/3 do 2/3 plonu. Profesor nie prowadził badań w tej dziedzinie, lecz zorganizował zespół bardzo zdolnych i zaangażowanych pracowników, przeszkolonych w zagranicznych ośrodkach naukowych, którzy stworzyli nowoczesną szkołę ochrony sadów promującą integrowaną metodę zwalczania chorób i szkodników przy poszanowaniu środowiska naturalnego. Szkoła ta rozwija się stale od 40 lat.

Jednym z pierwszych znaczących osiągnięć profesora Pieniążka była I Międzynarodowa Konferencja Sadownicza zorganizowana w Skierniewicach w 1956 roku. Profesor Pieniążek zaprosił na nią 15-tu najbardziej wybitnych przedstawicieli nauki sadowniczej z Europy Zachodniej i z krajów bloku wschodniego. Przedsięwzięcie to było bardzo trudne, ponieważ komunistyczna władza patrzyła niechętnie na gości z Zachodu. Profesor przezwyciężył te przeszkody argumentacją, że konferencja będzie nadzwyczajną okazją do spotkania się naukowców z dwóch przeciwnych systemów ekonomicznych. Konferencja zakończyła się dużym sukcesem. Przybyli na nią najbardziej sławni profesorowie, jak prof. L. Luckwill z Uniwersytetu Bristol, w Anglii, prof. R. Ulrich z Sorbony, Francja, prof. A. Lecrenier z Instytutu Gembloux w Belgii, prof. Kolesnikow z Akademii Rolniczej im. Timiriazjewa w Moskwie, prof. Z. Mietlicki z Instytutu Sadownictwa Birulewo

pod Moskwą i kilku innych. Dzięki konferencji sadownicze ośrodki badawcze obydwu obozów politycznych zostały zapoznane z rozwojem nauki sadowniczej w Polsce. Nawiązano przyjazne kontakty i pozbyto się uprzedzeń. Najbardziej przyczynił się do tego sukcesu prof. Luckwill z Anglii, który opublikował w bardzo poważnym czasopiśmie naukowym „Nature” artykuł pt. „Rozwój naukowego sadownictwa w Polsce”.

Aktywność prof. Pieniążka w organizacji Konferencji w 1956 roku i wygłoszone przez Niego referaty otworzyły Profesorowi drogę do licznych wystąpień publicznych za granicą, co dla naukowca polskiego nie było wtedy łatwe. Profesor Pieniążek stał się wkrótce ambasadorem nauki sadowniczej krajów socjalistycznych na forum Zachodniej Europy i USA. Wielokrotnie przedstawiał stan sadownictwa i rozwój nauki sadowniczej w krajach bloku socjalistycznego i w Chinach na zgromadzeniach Międzynarodowego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych i licznych sympozjach o tematyce sadowniczej. Naukowe referaty, o istotnym znaczeniu dla nauki sadowniczej, wygłosił w latach 1955–1980, na siedmiu kolejnych Międzynarodowych Kongresach ogrodniczych, odbywających się co 4 lata. Bardzo wysoko zostały ocenione Jego referaty: Pieniążek 1966: Fruit production in the socialist countries of central and eastern Europe. XVII Int. Hort. Congr. 4, Maryland, USA: 427 – 452, oraz Fruit Production in China – referat wygłoszony na tym samym Kongresie. Chiny i Związek Radziecki były w owym czasie niedostępne dla naukowców z Europy Zachodniej lub USA.

Duża aktywność Profesora Pieniążka w międzynarodowych organizacjach spowodowała, że Profesor został wybrany na przewodniczącego Międzynarodowego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych, w kadencji 1970–1974 i równocześnie powierzono Mu organizację kolejnego Kongresu w Polsce, w roku 1974. Kongres był doniosłym wydarzeniem w rozwoju nauk ogrodniczych. Wzięło w nim udział 1850 uczestników, w większości z krajów socjalistycznych. Wygłoszono ponad 2000 referatów. Kongres stał się pierwszym po wojnie, wielkim spotkaniem ludzi nauki sadowniczej ze Wschodu i Zachodu. Naukowcy z odmiennych systemów politycznych i ekonomicznych mogli się spotkać, porozmawiać, wymienić poglądy. Część turystyczna Kongresu i oprawa artystyczna (występ Zespołu Mazowsze pod kierunkiem Miry Ziemińskiej-Sygietyńskiej na otwarcie), przygotowana z inicjatywy Profesora, pozostawiła u Delegatów niezatarte wspomnienia.

Prof. Pieniążek utrzymywał bardzo szerokie i żywe kontakty z zagranicznymi ośrodkami nauki sadowniczej, a w szczególności bardzo zażyłe przyjaźnie z profesorami o dużym dorobku naukowym i dużej popularności. Dzięki temu był często zapraszany przez zagraniczne uniwersytety i instytuty sadownicze w celu wygłaszania odczytów na aktualne tematy z zakresu pomologii. Te zaproszenia umożliwiły Profesorowi podróżowanie po wszystkich kontynentach i sporządzanie notatek o ciekawych roślinach sadowniczych lub sposobach ich uprawy. Notatki te posłużyły Profesorowi do przygotowania kilku publikacji naukowych, przybliżających krajowemu czytelnikowi wiedzę o roślinach tropikalnych i subtropikalnych, nieznanymi metodami uprawy drzew owocowych, kierunkach aktywności naukowej zagranicznych ośrodków badawczych (12 publikacji naukowych). W tej dziedzinie działalności Profesora bardzo cenione przez czytelników są książki, ciekawe i barwne opowieści; o niezwykłych owocach i sposobach ich uprawy: „Dookoła sadowniczego świata”. Warszawa PWRiL 1965; „Gdy zakwitną jabłonie”. Warszawa PWRiL 1971; „Podróży sadowniczych ciąg dalszy”. Warszawa PWRiL 1976. Niektóre z tych książek przetłumaczono i wydano w Rosji, w Bułgarii i Czechach.

Kiedy prof. Pieniążek rozpoczął działalność akademicką w szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, w 1947 roku, przystąpił do opracowania nowoczesnego podręcznika akademickiego z zakresu sadownictwa. Podręcznik wydany

nakładem PWRiL ukazał się w roku 1954. Profesor zawarł w nim wszystkie najnowsze informacje z zakresu fizjologii roślin sadowniczych, odmianoznawstwa, technologii produkcji sadowniczej, fizjologii posprzętnej owoców i przechowalnictwa. Podręcznik dostarczał informacji naukowych i praktycznych, więc cieszył się dużym uznaniem pracowników uczelni, studentów i sadowników. Druk podręcznika był wznawiany w latach 1954–2000 aż 11 razy. Przez cały ten okres dostarczał aktualnych informacji, ponieważ Profesor stale nad nim pracował, uzupełniając go o nowe zdobycze wiedzy pomologicznej.

Prof. Pieniążek położył olbrzymie zasługi w kształceniu podyplomowym młodych ogrodników i rolników. Już w 1947 roku Profesor nawiązał kontakt z Kościołem Braci (Church of the Brethern) w USA (która to organizacja pomagała wówczas zniszczonej wojną Europie) i przy jej pomocy wysłał na staż do Stanów Zjednoczonych 10 absolwentów SGGW. W latach pięćdziesiątych wymiana stażystów została przerwana z przyczyn politycznych, lecz Profesor wznowił ją w roku 1957 i rozwinął do nieprawdopodobnych, jak na owe czasy rozmiarów. Dzięki tej współpracy na staże do USA, do 20 renomowanych uniwersytetów, stacji badawczych i na nowoczesne farmy sadownicze wyjechało ponad 1 100 absolwentów wyższych uczelni rolniczych oraz młodych pracowników naukowych Instytutu. W ramach wymiany przyjeżdżali do Polski młodzi adepti nauki z USA. Wymiana młodych pracowników nauki umożliwiła prowadzenie badań naukowych w Instytucie na światowym poziomie. Profesor Pieniążek kierował także utworzonym przez dr Irenę Modlibowską w Anglii stypendium British Council im. Władysława Filewicza, dzięki któremu kilkudziesięciu naukowców z Polski odbyło krótsze lub dłuższe staże w różnych instytutach naukowych Wielkiej Brytanii.

W latach siedemdziesiątych rozwój nauki sadowniczej w Polsce był bardzo ożywiony dzięki realizacji umowy państwowej (PL-480) z USA. Stosownie do tej umowy polskie należności względem USA za zakupione tam zboże, można było przeznaczyć na finansowanie badań naukowych z zakresu rolnictwa. Profesor Pieniążek znakomicie wykorzystał tę szansę. Z funduszy PL-480 została zakupiona do Instytutu nowoczesna aparatura badawcza, Profesor przyjął do pracy wielu młodych, zdolnych, absolwentów wyższych uczelni, innych wysłał na naukowe staże za granicę, podjęto nowe dziedziny badań, rozwinięto hodowlę nowych odmian i podkładek. Instytut mógł się poszczycić w tym czasie bardzo postępowym zakresem badań, 200 osobową kadrą dobrze wykształconych pracowników ze znajomością języków obcych, 12-ma zakładami doświadczalnymi posiadającymi 3 200 ha ziemi, w tym 1 380 ha sadów. Jednym z dużych sukcesów była uprawa porzeczek i ich zbiór kombajnem. Polskie sady różniły się wtedy od sadów europejskich, gdzie uprawiano już drzewa karłowe i półkarłowe, ale nie ustępowały w niczym nowoczesnym sadom w USA, Kanadzie, Australii, Nowej Zelandii.

Od początku istnienia Instytutu Sadownictwa w Skierniewicach prof. Pieniążek utrzymywał bardzo bliskie stosunki z organizacjami producentów owoców i sadownikami. Dzięki temu wszystkie rezultaty badań były niezwłocznie wprowadzane do praktyki. Profesor upowszechniał wiedzę sadowniczą z wielkim talentem, w sposób przystępny i ciekawy. Opublikował ponad 40 książek i broszur popularyzujących wiedzę sadowniczą. Pracowników Instytutu zachęcał do pisania i udzielał wskazówek w tym zakresie. Dzięki tej działalności i dostępności środków produkcji od roku 1963, uprawa drzew i krzewów owocowych rozwijała się bardzo dynamicznie. Zbiory owoców wzrosły z około 600 tys. ton (notowane w okresie powojennym) do 1 200 tys. ton w latach siedemdziesiątych i około 3 500 tys. ton obecnie. W Europie Polska zajmuje czołowe miejsce w produkcji owoców strefy klimatu umiarkowanego, na równi z Niemcami, Włochami, Hiszpanią i Francją (w przeliczeniu na jednego mieszkańca jest to pierwsze miejsce w świecie). Mamy pierwsze miejsce w świecie w produkcji wiśni i porzeczek. Ponad połowę z produkowanych owoców przetwarzamy

i eksportujemy. Profesor Szczepan Aleksander Pieniążek to nazwisko i postać dobrze znana większości sadowników w Polsce.

Prof. Pieniążek od początku swej działalności naukowej był członkiem Polskiej Akademii Nauk, w latach 1966–1971 był sekretarzem Wydziału Nauk Rolniczych PAN, a w latach 1975–1980 wiceprezesem Polskiej Akademii Nauk. Obecność Profesora w Polskiej Akademii Nauk, uznanie i poważanie jakim zawsze cieszył się w Ministerstwie Rolnictwa i w innych organizacjach związanych z rolnictwem, pozwalały Mu na rozwiązywanie trudnych problemów zagrażających rozwojowi sadownictwa w Polsce. Pierwszym z nich był pomysł administracji państwowej w latach pięćdziesiątych, aby na wzór innych krajów socjalistycznych wprowadzić podatek od każdego drzewa owocowego. Rezultatem takiego podatku w wymienionych krajach było wycinanie drzew i zagłada sadownictwa. Profesorowi udało się powstrzymać ten niecny zamiar.

Profesor Szczepan Pieniążek kierował Instytutem przez 37 lat. Na emeryturę odszedł w styczniu 1984 roku przeznaczając dalsze lata życia na pracę w Polskiej Akademii Nauk. W trzy lata po odejściu Profesora na emeryturę (1987) polskie sady doznały katastrofalnych strat z powodu niezwykle mroźnej zimy. Jedna trzecia drzew wymarzała zupełnie, a kolejna jedna trzecia została trwale uszkodzona. Większość sadów trzeba było zakładać na nowo. Dzięki spuściznie pozostawionej przez Profesora: grona wykształconych pracowników, świątłych sadowników, zasobów praktycznej wiedzy, kontaktów zagranicznych, udało się odbudować sadownictwo bardzo szybko i nadać mu formę odpowiednią dla naszych czasów.

Profesor Szczepan Pieniążek otrzymał 6 odznaczeń zagranicznych, 14 wyróżnień naukowych, 12 medali i wyróżnień organizacji społecznych, 13 odznaczeń zasługi od województw, 10 odznaczeń państwowych. Profesor nigdy nie wspominał o uzyskanych medalach, odznaczeniach czy wyróżnieniach. Bardzo się cieszył z osiągnięć swoich pracowników, ich kontaktów z zagraniczną nauką, postępów w znajomości języków obcych, zdobywanych awansów naukowych i wartościowych, odkrywczych publikacji. U profesora Pieniążka każdy miał warunki do rozwoju naukowego. W każdym pracowniku upatrywał ukryte wartości. W społeczeństwie polskim prof. Szczepan Pieniążek cieszył się ogromną popularnością. Wielokrotnie słyszeliśmy, jak Skierniewice określano żartobliwie "Pieniążkowo".

Prof. Szczepan Aleksander Pieniążek zmarł 1 lipca 2008 roku w Domu Spokojnej Starości w Konstancinie-Jeziornie pod Warszawą. Miał 95 lat. Został pochowany na Cmentarzu Bródnowskim w Warszawie (Aleja 49 A, rząd 1, grób 25.)

Pamięć Profesora uczczono trzema pomnikami: pomnikiem-ławeczką na rynku miejskim przed budynkiem ratusza w Skierniewicach, popiersiem przed gmachem Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach oraz kamiennym obeliskiem na rynku w Błędowie w powiecie grójeckim, ufundowanym przez miejscowych sadowników.

Prof. dr hab. Augustyn Mika
Instytut Sadownictwa i Kwiaciarnictwa
Skierniewice, 2008 r.